



LUNDS
UNIVERSITET

Sveriges självbild skapas på nyanländas bekostnad.

En queerteoretisk och intersektionell kvalitativ innehållsanalys av ett metodstöd för jämställdhetsintegrering på HVB-hem

Jeanna Isacson

Avdelningen för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

Kurskod: MRSG31:3

Termin: Vårterminen 2016

Handledare: Lena Halldenius

Malin Arvidsson

Omfång: Antal ord (10725)



Abstract

Arbetet utgår från en riktad kvalitativ innehållsanalys av ett metodstöd för jämställdhetsintegrering på HVB-hem skapat av Länsstyrelsen Dalarna. Jämställdhetsintegrering av nyanlända görs genom övningar som främjar samtal. Analysen gjordes utifrån Judith Butlers queerteoretiska perspektiv och det tillfördes även ett intersektionellt perspektiv taget främst från Paulina De los Reyes och Diana Mulinaris. Genom metoden togs det fram fyra teman som analyserades utifrån teorierna. Undersökningen visar hur könsstereotypiska normer och jämställdhet är framstående i alla delar av materialet. Resultatet visar att övningar ur materialet har en djup medvetenhet om jämställdhet men saknar ett intersektionellt innehåll. Slutsatsen av arbetet blir att det (re)produceras en självbild av Sveriges som jämställdhetsföregångare genom att det underliggande budskapet bygger på en bild av nyanlända som ojämslällda. Följaktligen föreslås det att jämställdhetsintegrering behövs i alla delar av samhället och att det skall integreras i alla verksamheter utan att ses som ett separat ämne.

Nyckelord: Heteronormativitet, Intersektionalitet, Jämlikhet, Jämställdhetsintegrering, Normbildning, Nyanlända, Sverige, Queerteori

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
1.2 Material och avgränsningar	3
1.2.1 Primärmaterial	3
1.2.2 Sekundärmaterial	4
2 Teori och metod	6
2.1 Queerteori	6
2.2 Intersektionellt perspektiv	8
2.3 Metod.....	11
3 Litteraturoversikt och tidigare forskning	14
4 Analys	19
4.1 Normbildning	19
4.2 Man – maskulinitet/Kvinna – femininitet.....	23
4.3 Heteronormativitet.....	27
4.4 Jämställdhet	30
4.5 Sammanfattning.....	33
5 Diskussion.....	35
6 Referenser	39

1 Inledning

Att utbilda, informera och påverka nyanlända i Sverige har blivit något av svenskarnas metod att hävda sig själva som jämställdhetsförespråkare på världskartan. Med ett ökat flyktingmottagande de senaste åren har både externa uppdragsgivare liksom statliga institutioner tagit sig an uppgiften att arbeta för ett jämlikt samhälle genom att jämställdhetsintegrera de nyanlända. Det tas initiativ för att utveckla manualer för hur alla utbildningsplaner skall innehålla ett genusperspektiv och alla klappar varandra på axlarna.

Möjligtvis kan utbildningsplaner, metodstöd och projektutveckling vara ett steg i ”rätt” riktning för att bryta könsstereotypa föreställningar i samhället. Det intressanta ligger dock i att utforska komponenterna som behövs för att passa in i det svenska samhällets normer. Det råder en balansgång mellan hur anpassningen verkställs och risken över att nyanlända hamnar i segregation och utanförskap. Det föreligger därmed en risk att de blir mer patriarkala i Sverige än de varit i hemlandet, men att se alla invandrarmän och pojkar som våldsamma och som potentiella förtryckare riskerar att endast komplicera och förvärra situationen.

Det talas om vikten av att samtala om normer och hur Sverige arbetar för att öka kompetensen om alla människors grundläggande fri-och rättigheter. Det uppkommer således frågor om hur man utbildar i normer, vad önskar man ifrågasätta och vilka människor är det man vill skapa av de nyanlända när papper och penna tas fram för att utbilda?

Det är relevant att konkretisera hur situationen ser ut i dagsläget. Regeringens jämställdhetspolitik är i full gång och implementeras av bland annat Länsstyrelsen i Dalarna. Genom jämställdhetsintegration är förhoppningarna starka om att öka kunskapen i samhället om hur stereotypa könsroller ser ut. Jag har tittat på ett material utformat som

ett metodstöd för jämställdhetsintegrering till personal och ungdomar på HVB-hem¹ med särskild inriktning på ensamkommande flickor och pojkar vilket kommer presenteras vidare nedan. Det som bland annat synliggörs i mitt arbete är hur Sveriges självbild görs i jämställdhetsintegrationen och vad som missas i skapandet av den.

1.1 Syfte och frågeställningar

Det är intressant att undersöka hur en inkluderande bild av jämställdhet ser ut och vad jämställdhet innebär i integrationen av nyanlända. Mitt syfte är därför att undersöka normbildningar, hur jämställdhet framställs och skapar Sveriges självbild. Detta gör jag utifrån ett queerteoretiskt och intersektionellt perspektiv.

För att uppnå syftet har jag tillämpat Judith Butlers teorier som utgångspunkt. Dessutom har jag inslag av en intersektionell analys med utgångspunkt i Paulina de los Reyes och Diana Mulinaris perspektiv på intersektionalitet för att ge arbetet ett bredare perspektiv. I undersökningen av primärmaterialet har arbetet utgått från en kvalitativ innehållsanalys för att synliggöra teorierna och låta dem vara i fokus. Jag har alltså använt Butlers teorier vilka utgör grunden för det analytiska tillvägagångssättet för att uppnå syftet och svara på mina frågeställningar.

Utifrån syftet är därför följande frågeställningar av relevans för arbetet:

- *Vilka synsätt och föreställningar om genus, sexualitet och makt ger materialet uttryck för?*
- *Hur synliggörs idén om den "ojämställda invandraren"?*
- *Hur konstrueras jämställdhetsnormer?*

¹ HVB-hem = hem för vård och boende.

1.2 Material och avgränsningar

I mitt arbete har jag undersökt vilka synsätt och föreställningar som återfinns i det förbestämda materialet för att synliggöra hur normbildningar (re)produceras. Den information materialet presenterar förefaller representativt för den bilden Sverige önskar förmedla till nyanlända som bor på HVB-hem.

1.2.1 Primärmaterial

I det här arbetet använder jag ett utvecklingsarbete från Länsstyrelsen Dalarna vars syfte är att ”öka personalens kompetens i att arbeta normkritiskt med unga flickor och pojkar” för att utveckla jämställdhetsperspektivet på de berörda HVB-hemmen. Därför framställdes ett metodstöd att använda i verksamheterna och resultatet blev materialet *Metodstöd för jämställdhetsintegrering*². Vidare står det inte uttryckligen vilken ålder metodstödet riktar sig till men jag bedömer att metodstödet riktar sig till barn och ungdomar upp till ca 18 år. Valet av primärmaterial visar vilka synsätt och uttryck samhället speglar och därmed kan jag genom att applicera det teoretiska perspektivet på metodstödet svara på uppsatsens syfte.

Det bör tydliggöras att HVB-hem är hem som tar emot särskilda individer för vård eller behandling i kombination med boende. I uppsatsen ligger fokus endast på HVB-hem som tar emot ensamkommande flyktingbarn och ungdomar i sin verksamhet. Metodstödet syftar till att ge stöd för personalen i samtal om jämställdhet inom personalgruppen och med de pojkar och flickor som vistas på hemmen. Innehållet ämnat för ungdomarna är hämtat från redan befintligt och publicerat material och är i vissa fall redigerade.

Metodstödet är uppdelat i sju olika teman; *Tjejer och killar, lika (o)lika, Makt och inflytande, Ekonomisk jämställdhet, Det obetalda hem-och omsorgsarbetet, Mäns våld mot kvinnor ska upphöra, Empati, Aktiva åskådare*. Denna undersökning berör inte alla sju

² *Metodstöd för jämställdhetsintegrering: hem för vård eller boende*, Länsstyrelsen Dalarna, Falun, 2016.

teman utan metodstödet granskas som en helhet utan att lägga fokus på vad som återfinns i vilken del. Istället bör metodstödet alla delar ses i relation till arbetets frågeställning och syfte. I varje kapitel finns ett flertal gruppövningar och samtal som använder sig av en interaktiv metod och med utgångspunkt i de olika temana. Övningarna är olika former av värderingsövningar. De boende på HVB-hemmen uppmuntras vara delaktiga och medskapande i kunskapsprocessen då ett av syftena med materialet är att ”öka kunskapen om jämställdhet och mänskliga rättigheter och därmed utmana föreställningar om vad kvinnligt och manligt innebär”.³

Vidare har jag valt att inte undersöka varje enskild övning för sig eftersom övningarna i sig inte är av värde att granska. Snarare har jag med utgångspunkt i uppsatsens syfte valt att belysa de övergripande budskapen värderingsövningarna förmedlar som helhet för att svara på arbetets frågeställningar.

1.2.2 Sekundärmaterial

Som sekundärmaterial har jag, med markant begränsning, gjort en mindre granskning av samhällsorientering för nyanlända. Samhällsorientering syftar på att undervisa om samhället i Sverige för att individen lättare skall etablera sig i arbetslivet och samhällslivet. Samhällsorientering för nyanlända med syfte att ge grundläggande information om Sverige har varit relevant för arbetet. Den främsta källan jag använt är boken *Om Sverige*⁴ och är framtagen av Länsstyrelsen i Västra Götalands Län tillsammans med Göteborgs stad år 2010. Jag har i mitt arbete använt mig av nyutgåvan från 2015. Genom korta och lättlästa texter används den som material inom samhällsorientering. Boken uttrycker skriftligt att ”syftet är att ge stöd till landets kommuner i arbetet med samhällsorientering och att ge grundläggande information till människor som kommer till Sverige”. Inledningen spaltar upp att boken kan ses som en grund för kunskapsutveckling och innehåller följande teman:

³ Länsstyrelsen Dalarna, 2016, s. 6.

⁴ *Om Sverige: samhällsorientering på svenska*, [Ny, rev. utg.], Göteborgs stad, Göteborg, 2015

- De mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar.
- Den enskildes rättigheter och skyldigheter i övrigt.
- Hur samhället är organiserat.
- Praktiskt vardagsliv.

Vidare är boken uppdelad i åtta kapitel och börjar med information om Sverige vilket följs av att hela "livscykeln" radas upp. Det kapitel som är av störst relevans för mitt arbete är kapitel 4 gällande "Individens rättigheter och skyldigheter". Fokus i kapitlet grundar sig bland annat i jämställdhet, mänskliga rättigheter, diskriminering, familjekonstellationer rörande heder samt synen på sexualitet. Även kapitel 5 "Att bilda familj och leva med barn i Sverige" presenterar Sveriges syn på könsneutrala äktenskap och hur det i Sverige anses naturligt att vara tillsammans med den man älskar utan att gifta sig eller skaffa barn.⁵

Sekundärmaterialet uppvisar att delad föräldraledighet är en självklarhet i svenska relationer, både bland heterosexuella par och samkönade par. Jämställdhet utgör en viktig beståndsdel i Sveriges representation av den nationella identiteten. Boken berättar om ett samhälle som visar upp frihet och tolerans utan motgångar. Boken betonar vikten av att integration handlar om att känna samhörighet i samhället och att olika grupper skall mötas och ha ett utbyte med varandra.

⁵ Göteborgs stad, 2015, s.136.

2 Teori och metod

I mitt arbete har jag undersökt framställningen av genus och normuppfattning utifrån Judith Butlers perspektiv för att tillföra teoretisk spänning till metodstödet för jämställdhetsintegrering från Länsstyrelsen Dalarna. Valet av ett queerperspektiv grundade sig i uppsatsens syfte att belysa normbildningar och Butler illustrerar distinkta tolkningar som tydliggör det. Följaktligen är queerteori av värde när materialet granskas utifrån en kvalitativ innehållsanalys. Butlers framställning av queerteori utgör grunden för kategoriseringen av innehållet i primärmaterialet. Jag har dessutom använt ett intersektionellt perspektiv utifrån Paulina de los Reyes och Diana Mulinari kritiska förhållningssätt till olika former av maktstrukturer. Detta är av värde för analysen eftersom det synliggör hur flera faktorer bör betraktas när man talar om de föreställningar materialet ger uttryck för. Valet av metod styrdes av studiens syfte som låter de teoretiska perspektiven ta huvudsaklig plats.

2.1 Queerteori

Arbetet har utgått från Judith Butlers perspektiv gällande hur genus är något som ”görs” och inte något en individ ”är” eller ”har”. Det bör uppmärksammas att Butler inte skiljer på biologiskt kön och socialt konstruerat genus. Butler är kritisk till att distinktionen mellan det biologiskt fasta och det kulturella föränderliga. Det innebär att könet från början är något skapat och det finns ingen tydlig gräns mellan det biologiska och det konstruerade eftersom det kroppsliga och sociala/kulturella vävs ihop från början vilket sedan blir könsidentiteten.⁶ Det råder således en falskhet i att det är skillnad mellan uppfattningen om det biologiska

⁶ Johansson, Thomas, *Det första könet?: Mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000, s. 23.

och det sociala. Det görs sedermera inte någon distinktion på kön och genus utan båda begreppen används. Innebörden av båda begreppen bör uppfattas som socialt konstruerat och är som sagt inte vara en biologisk markör.

Butler belyser hur identitetsskapandet är starkt sammankopplat med genus och betonar att det vore ett misstag att tro att diskussionen om "identitet" bör föregå diskussionen om genusidentitet. Hon hävdar att samhället är utformat så att "personer" först blir begripliga när de tilldelats genus i enlighet med igenkännliga mönster för genusbegriplighet.⁷ Med "begripliga" genus syftar Butler på de som upprätthåller en koherens och kontinuitet mellan kön, genus, begär och sexuellt beteende som sammanfaller med de rådande normerna i samhället. Vidare menar Butler på att normer som gjort vissa genusidentiteter, försvårar förutsättningarna för att vissa "identiteter" som inte följer uppfattningen om koherens och kontinuitet mellan kön, genus, begär och sexualitet skall finnas.⁸

Normbildning och genus är strakt sammankopplat då normer många gånger verkar som den normaliserande principen i sociala praktiker. Det innebär alltså att genus regleras av sociala normer. Butler belyser att begreppet "vara utanför normen" förefaller paradoxal eftersom det fortfarande kräver någon relation till den rådande normen. Genus sammanstrålar då med att normer gällande hur individer, grupper och samhället förväntas vara är antingen maskulint eller feminint. Det blir en utestängande mekanism. Kombinationen av genus med det normativa uttrycket blir att oavsiktligt reproducera normers makt och att begränsa definitionen av genus.⁹ Att sammankoppla genus med man/kvinna innebär således att det skapas en restriktiv genusediskurs där syftet att problematisera det binära systemet ignoreras.

⁷ Butler, Judith, *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*, Daidalos, Göteborg, 2007, s. 67.

⁸ Ibid., s. 69.

⁹ Butler, Judith, *Genus ogjort: kropp, begär och möjlig existens*, Norstedts akademiska förlag, Stockholm, 2006, s.60.

I arbetet har även antagandet om heteronormativitet problematiseras genom den heterosexuella matrisen för att synliggöra vilka synsätt och föreställningar primärmaterialet ger uttryck för. Den heterosexuella matrisen syftar till att särskilja genus som manligt och kvinnligt genom ett heterosexuellt begär.¹⁰ Begreppet kan även uttryckas som heteronormativitet vilket syftar på strukturer och handlingar som upprätthåller heterosexualitet som det vedertagna i samhället.¹¹

Uppfattningen om den heterosexuella matrisen är relevant eftersom det sammanfaller med normbildning. Genom att använda sexualitet som en markör i hur människor förväntas vara problematiserar Butler sexualitetens, och i synnerhet heterosexualitetens, särställning i samhället. Då mannen och kvinnan ställs som varandras motsatser både kroppsligt och beteendemässigt förväntas ett heteronormativt begär uppstå. Detta begrepp är en relevant förutsättning i arbetet eftersom det synliggör hur den heterosexuella matrisen är både tvingande och begränsande.

Butlers teorier är enligt vissa radikala utopier men det tillför en spänning till primärmaterialet. Genom att undersöka metodstödet från Länsstyrelsen Dalarna försöker jag i analysen besvara de ovannämnda frågeställningarna utifrån Butlers synsätt.

2.2 Intersektionellt perspektiv

Att anamma ett intersektionellt perspektiv i studien innebär att arbetet observerar hur människor är inbäddade i såväl en klasstruktur som ett genussystem och i etniska relationer.¹² Genom att begrunda hur olika former av makt, förtryck, förhållningsätt och relationer samverkar med varandra går det att se hur människors

¹⁰ Butler, 2007, s. 54.

¹¹ Ambjörnsson, Fanny, *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*, Ordfront, Diss. Stockholm: Univ., 2004, Stockholm, 2004, s.15.

¹² Edling, Christofer & Liljeros, Fredrik (red.), *Ett delat samhälle: makt, intersektionalitet och social skiktning*. 1. uppl. Malmö: Liber, 2010, s. 148.

erfarenheter, identiteter och möjligheter har sitt ursprung i ett antal olika positioner i det sociala landskapet.¹³

I *Intersektionalitet: kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*¹⁴ teoretiserar Paulina de los Reyes och Diana Mulinari om klass och etnicitetens roll i genusdebatten. De menar att genom att vidga perspektivet till att innefatta olika dimensioner av makt och ojämlikhet går det att synliggöra förtryckets många olika aspekter. Genom intersektionalitet uppstår ett verktyg för att koppla samman makt och ojämlikhet till ”individens möjlighet att agera som subjekt inom ramen för samhällets strukturer, institutionella praktiker och rådande ideologier”¹⁵

Precis som Butler hävdar att genus *görs* menar de los Reyes och Mulinari att även makt och maktrelationer *görs* genom den sociala interaktionen människor emellan. Intersektionalitet problematiserar således processen som skapar makt och ojämlikhet på olika samhällsnivåer. Det innebär alltså att makt inte är något cementerat som styr människors liv utan en föränderlig struktur under ständig utveckling.¹⁶

Den intersektionella analysen är relevant eftersom den kopplar samman hur samhällets patriarkala strukturer förstärks av rasistiska föreställningar på institutionell nivå. Det i sin tur förklarar situationen på individnivå.¹⁷ Följaktligen visar det på hur maktutövande och underordning är starkt sammanflätat och en balansgång mellan strukturella relationer, institutioner och individuella handlingar.¹⁸ Det intersektionella perspektivet hjälper således att synliggöra ensidiga förståelser av etnicitet, klass och kön. De är inte fristående kategorier utan inbäddade i varandra

¹³ Ibid., s. 149.

¹⁴ De los Reyes, Paulina & Mulinari, Diana, *Intersektionalitet: kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2005.

¹⁵ Ibid., s. 16.

¹⁶ Ibid., s. 23.

¹⁷ Ibid., s. 9.

¹⁸ Ibid., s. 18.

och genom att applicera ett intersektionellt perspektiv vidgas förståelsen av makt och ojämlikhet.

Vidare är det relevant att undersöka förståelsen av identiteter knutet till etnicitet, kultur och klass i ett samhälle samt kontextualisera det i relation till arbetet. Identitet är föränderligt och (om)formas under ett flertal sociala, historiska och specifika omständigheter, därför är kontext också relevant för den intersektionella analysen. Dessutom är det av vikt att se den kulturella identiteten som en tilldelad, påtvingad eller självpåtagen positionering beroende av vilken kontexten den befinner sig i.¹⁹ Den intersektionella analysen gör det också möjligt att se multipla identiteter samtidigt. Det är relevant att vara medveten om att människan besitter dessa identiteter som ger uttryck för olika kategoriseringar eftersom de samverkar med varandra. Således kan det bli paradoxalt att just kategorisera in människor i olika kategorier då det alltid finns flera faktorer att tillgodose – vilket det intersektionella perspektivet tydliggör.

I uppsatsen är syftet inte att ställa svensk kultur mot utländsk kultur eftersom människor överlag inte är en homogen grupp. Det bör poängteras att jag främst syftar på utom-europeisk kultur när jag hänvisar till utländsk kultur. Detta eftersom utom-europeisk kultur i första hand får utså mycket spänning. Mitt primär- och sekundärmaterial förefaller dessutom främst vara framställt till denna grupp. Genom att hänvisa till etnicitet eller ursprung anläggs det att en kulturell identitet som blir utgångspunkt för att förklara ett beteende eller egenskap på en individ eller gruppen.²⁰ Uppfattningen om tillhörighet skapar ett ”vi” och ”dom” vilket utmynnar i att människor tillskriver individer egenskaper som avgör uppfattningen om hur hen handlar, känner, tänker. Vidare bidrar de föreställningar som finns om vilka ”dom” är till att integrationsprocessen i Sverige kan försvåras.²¹

¹⁹ Hammarén, Nils, *Förorten i huvudet: unga män om kön och sexualitet i det nya Sverige*, Atlas, Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2008, Stockholm, 2008, s. 66.

²⁰ Edling & Liljeros, 2010, s.75.

²¹ Ibid., s. 82.

2.3 Metod

Studien utgår från en kvalitativ innehållsanalys som utreds i den analytiska delen av arbetet. Valet av innehållsanalys grundar sig i uppsatsens syfte som låter det teoretiska perspektivet ta störst plats. Jag har dock valt att till viss del anamma den del av kvantitativ metod som syftar på förbestämda kategorier som tillvägagångssätt.²² Alltså har jag gjort en kvalitativ tematisering där rubrikerna i analyskapitlet i sig är ett resultat. Genom ett tolkade perspektiv där jag låtit mina teoretiska perspektiv ta plats har jag genom kategorierna sökt efter både manifesta som latent stöd för kategorierna i primärmaterialet.

Min metodstudie går att se utifrån en kvalitativ och riktad innehållsanalys vilket omnämns som "directed content analysis" av Hsiu-Fang Hsieh och Sarah E. Shannon.²³ Det innebär att genom en strukturerad process redan i den inledande sökningen utformat teman utifrån queerteori och intersektionalitet. Kategorierna har alltså skapats utifrån teorierna men också låtit primärmaterialet visa vägen.²⁴ Denna form valdes eftersom det är ett sätt att jämför resultat från tidigare forskning och diskutera resultaten med teoretisk spänning. Det är viktigt att utveckla en förståelse av i vilken kontext metodstödet från Länsstyrelsen Dalarna befinner sig och däri ligger också vikten av att bedöma trovärdigheten i resultaten som uppkommit genom analysen av textens budskap.²⁵

Vikten läggs således på *hur* något uttrycks snarare än *hur många gånger*.²⁶ Dessutom har jag lagt större fokus på innebörden av det primärmaterialets skapare vill förmedla, snarare än vilket framställningssätt de valt, även om det också är av vikt

²² Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder*, 1. uppl., Liber ekonomi, Malmö, 2002, s. 192.

²³ Hsieh, Hsiu-Fang & Shannon, Sarah E., *Three Approaches to Qualitative Content Analysis*, *Qualitative Health Research*, Vol. 15 No. 9, 2005, pp. 1277-1288.

²⁴ *Ibid.*, s. 1279.

²⁵ *Ibid.*, s. 1280.

²⁶ Bergström, Göran & Boréus, Kristina, *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*, Studentlitteratur, Lund, 2000, s.80.

för arbetet. Det är alltså textens innehåll, mening och makt jag har undersökt. Texten har en *innebördsfunktion* som syftar till att den uttrycker något. Den visar också på en *interpersonell funktion* vilket innebär att texten används för att påverka någon eller något vilket jag har visa i min analytiska del av uppsatsen.²⁷ Det finns dock mer tendenser av innebördsfunktionen i kvalitativ innehållsanalys vilket också min analys visar.

I min uppsats har jag undersökt framställningssättet genom en innehållsanalys av ett metodstöd för jämställdhetsintegrering och därifrån valt att urskilja fyra teman. Genom dess teman har mina teoretiska perspektiv framgått. Eftersom jag valt Butlers teoretiska perspektiv om normbildning och heteronormativitet blev dessa två teman ett självklart val att anamma som kategorier. Då jag även valt att använda ett intersektionellt perspektiv framstod kategorin jämställdhet relevant. Detta eftersom i bergpreppet jämställdhet går det att räkna in flera beståndsdelar som brukar belysas i det intersektionella perspektivet. Jag anser även att maskulinitet och femininet är intressanta ämnen och valde således att räkna in dem i undersökningen som en separat kategori.

Det praktiska tillvägagångssättet vid valet av kategorier skedde genom djupgående genomläsningar av metodstödet för jämställdhetsintegrering från Länsstyrelsen Dalarna med mina teorier i beaktning. På så vis valde jag de fyra kategorierna med fokus på de teoretiska segmenten och har i uppsatsens analytiska del låtit mina valda material förtydliga dem. Jag har valt att inte skriva ut mitt kodningsschema i arbetet då det inte är relevant i sitt råmaterial. De blir först intressant när det sätts i kontext genom att jag visar de analytiska resultaten som huvudrubriker får de relevans.

Syftet med valet av innehållsanalys grundar sig i intresset för att undersöka hur primärmaterialet värderas och framställs. Syftet är inte gå in med satta negativa eller positiva värderingar på materialet utan jag har snarare undersökt om det rå-

²⁷ Bergström & Boréus, 2000, s. 16.

der någon skillnad på värderingar inom materialet. Resultatet presenteras i analysen som tidigare nämns.

3 Litteraturoversikt och tidigare forskning

Mitt urval av tidigare forskning baseras på litteratur som är relevant för mitt arbete och presenterar ett brett spektrum för forskning av genus i relation till etnicitet. Det är forskning i hur nyanlända bemöts av det svenska samhället samtidigt som det belyser hur jämställdhetsnormen ser ut i Sverige. Vidare är det ett urval av både teoretiskt och empiriskt material för att visa bredden inom fältet.

Mycket av tidigare forskning utgår från intervjustudier med ensamkommande samt asylsökande flyktingbarn boende på HVB-hem eller i andra sociala sammanhang. Många intervjuer innefattar även vuxna som arbetar med flyktingbarn på ett eller annat sätt i olika delar av samhället. Denna typ av tidigare forskning har till viss del varit relevant för mitt arbete eftersom det visat på hur den allmänna uppfattningen om jämställdhet sett ut i relation till integrationspolitik. Det har även tydliggjort normbildningar i samhället vilket varit i linje med uppsatsens syfte.

Studien *Unaccompanied children living in transitional houses – voices from Sweden*²⁸ bygger på intervjuer med ensamkommande pojkar från gruppboende i Malmö. Syftet med studien är att låta barnens perspektiv ta plats hela vägen. Malmsten visar på den svenska kontexten i vilken ungdomarna tar plats i och tydliggör den rådande diskursen rörande invandring. Främsta fokus rör ungdomarnas vardagsliv och resultatet av studien betonar vikten av en miljö som öppnar upp för samtal.²⁹ Malmstens studie belyser inget utläst queerperspektiv men det relevanta ligger i framhållandet av vardagliga samtal.

²⁸ Malmsten, Jenny, *Unaccompanied children living in transitional houses – voices from Sweden*, International Journal of Migration, Health and Social Care, Vol. 10 Iss: 1, pp.18 – 35, 2014.

²⁹ Ibid., s. 30.

Det är då ungdomarna utvecklar sina uppfattningar om den kontext de befinner sig i och kan bearbeta de erfarenheter de bär på samt vara delaktiga i diskussionen. Det visar på vikten av interaktiv information gällande asylprocessen men även information om samhället, värderingar och i samarbete med personalen på boendet vilket är det ”*Metodstöd för jämställdhetsintegrering*” delvist ämnar verka för.

Genom att visa hur stereotypa föreställningar kring hur genus konstrueras i det sociala arbetet med ensamkommande barn har det framgått att det finns ett behov av ökad utbildning kring genus hos personalen som arbetar på HVB-hem. Eftersom mitt fokus har varit att undersöka vad utbildningen innehåller för att förmedla denna utökade kunskap om genus hos både personal och ungdomar har det varit intressant att läsa en slags bakgrundsbild över den rådande situationen.

I *Ensamkommande barn: en forskningsöversikt* av Elinor Brunnberg, Rose-Marie Borg och Camilla Fridström presenteras det en övergripande syn av situationen för ensamkommande flyktingbarn i Sverige. Författarna betonar vikten av fortsatt forskning inom ämnet speciellt i samband med genus då det råder brist på studier inom den sektionen. Annan forskning inom genus, migration och etnicitet är *Contesting integration, engendering migration: theory and practice*³⁰ där Floya Anthias och Mojca Pajnik har samlat skribenter i en antologi. Innehållet består av intersektionella segment med fokus på integration och medborgarskap i teorin och praktiken samt integration i samverkan med genus och maskulinitet. Genom att kritiskt undersöka den politiska diskursen om integration i Europa försöker skribenterna komma åt kärnan i hur det samverkar med det intersektionella perspektivet med fokus på patriarkatet, genusordningen, etnicitet och klasskillnader.³¹

Mehrdad Darvishpour arbetar med socialt arbete med fokuspunkt på etnicitet och genus och anammar således ett tydligt intersektionellt perspektiv. I *Honour-related problems in school contexts in Sweden: theoretical perspective and pre-*

³⁰ Anthias, Floya & Pajnik, Mojca (red.), *Contesting integration, engendering migration: theory and practice*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, Hampshire, 2014.

³¹ Ibid., s. 4.

vention³² problematiserar Darvishpour och Lahdenperä hedersrelaterat våld och hur utbildningen till nyanlända ser ut i dagens samhälle. Författarna menar på att det bör läggas stor vikt vid genusarbete överlag, för både pojkar och flickor, och att skolan är en viktig plattform. De tydliggör att det finns större tendens av negativ attityd gentemot jämställdhet hos nyanlända pojkar och män än hos flickor. De belyser även att det traditionella könsmönstret från hemlandet, och däri hederskulturen, ibland förstärks efter ankomsten till Sverige bland pojkarna snarare än den gör bland flickorna.

Vidare betonar Darvishpour även att eftersom en del pojkar kan bli mer patriarkala i Sverige än de varit i hemlandet visar det på vikten av ökad delaktighet som en förutsättning för jämställdhet så att pojkarna inte riskerar att hamna i segregation och utanförskap. Det är genom inkluderande jämställdhetsutbildning som främjar dialog med unga pojkar och flickor, både nyanlända och inte, förutsättningarna för ett jämställt samhälle skapas.

Darvishpour har också forskat om föreställningar om maskulinitet bland män med utländsk härkomst, jämställdhet och migration genom att sätta ett intersektionellt perspektiv på maskulinitet.³³ Han menar att den etniska differentieringen sällan tas upp när fokus ligger på genusaspekten. Genom att applicera ett intersektionellt perspektiv i sin studie försöker Darvishpour problematisera bilden av ”invandrarmannen” i den svenska kontexten. Förutom att belysa hur faktorer som maktförskjutning av traditionella könsroller kan påverka förändringen av maskulinitet bland män med utländsk härkomst problematiserar han också hur diskriminering i form av etnisk status påverkar uppfattningen om maskulinitet för männen.

Jennie K Larsson har i sin avhandling undersökt hur etableringshandläggare på

³² Darvishpour, Mehrdad & Lahdenperä, Pirjo, *Honour-related problems in school contexts in Sweden: theoretical perspective and prevention*, Mälardalen university, Västerås, 2014.

³³ Darvishpour, Mehrdad, *Jämställdhet, etnicitet och "andra män" - ett intersektionellt perspektiv på förändringar av maskulinitet efter migration*, Män och jämställdhet: betänkande, Utredningen om män och jämställdhet, Fritzes, Stockholm, 2014.

Arbetsförmedlingen och privata aktörer gör integrationspolitik och varför de gör politik som de gör. Hon har även utforskat betydelsen av ”svenskhet” i görandet av integrationspolitik. Genom att analysera hur integrationspolitik görs i praktiken genom strategier, beslut och vardagliga möten visar det hur handlingsutrymmet ser ut för dem som på daglig basis arbetar med integrationspolitik. I kapitlet ”det ojämställda ’utanförskapet’” problematiserar Larsson bilden av den mindre jämställda invandraren som bärare av patriarkala kulturer i relation till ”den svenska kulturen”.³⁴ Hon visar genom intervjuer med handläggare på Arbetsförmedlingen att den svenska kulturen, synen på kön och arbete, presenteras som det mest jämställda och självklara i världen. Det finns dock etableringshandläggare som är kritiska och ifrågasätter att nyanlända identifieras vara en grupp i behov av jämställdhetsinsatser när ”svenskar” heller inte är jämställda.³⁵ Det finns i Larssons avhandling segment som är av värde för mitt arbete genom att det ifrågasätter hur nyanlända formas för att passa in i det svenska samhället. Jag visar också hur vissa åsikter får uttryck i metodstödet som just ämnar undervisa hur Sverige gör jämställdhet.

Nils Hammarén åskådliggör i sin avhandling *Förorten i huvudet: unga män om kön och sexualitet i det nya Sverige* synen unga män har på sin identitet, sexualitet och kultur. Dessutom anammar han en del av Butlers teorier och sätter dem i perspektiv till etnicitet och hur identitet skapas. Hammaréns primära fokus är bilden och synen på mannen och manlighet. Han konkretiserar även hur normbildningar är begränsande. För min studie har Hammaréns avhandling varit givande genom att den tagit upp liknande kategorier som jag har valt att synliggöra i min uppsats.

Forskning rörande utbildning i samband med jämställdhetsintegration och inriktning etnicitet, kultur och genus är i dagsläget aktuellt. Exempelvis väntas hösten 2016 Pirjo Lahdenperä och Eva Sundgren (red.) kommande utgivning *Skolans*

³⁴ Larsson, Jennie K., *Integrationen och arbetets marknad: hur jämställdhet, arbete och annat "svenskt" görs av arbetsförmedlare och privata aktörer*, Atlas Akademi, Diss. Linköping: Linköpings universitet, 2015, Stockholm, 2015, s. 225.

³⁵ Ibid., s.252.

möte med nyanlända undersöka hur ensamkommande barns möte med den svenska skolan sett ut. Det visar på att undersökningar rörande ensamkommande barn och ungdomar i relation till det svenska samhället är ett växande forskningsfält. Det tydliggör på relevansen av mitt ämne och jag har i min analys återknutit till ovannämnd litteratur för att förtydliga mina resonemang.

4 Analys

Genom analys av mitt material visar jag på infallsvinklar utifrån förbestämda kategorier. I följande del svarar jag på de tidigare nämnda frågeställningarna och ämnar uppnå syftet med texten. Från både mitt primär-och sekundärmaterial har jag gett exempel på innehåll som synliggör mina resonemang. Jag är dock medveten om att det oftast är vanskligt att använda sig av citat som är lösryckta från sitt sammanhang eftersom de öppnar för oändligt många tolkningsmöjligheter. Därför används citaten i begränsad mån i syfte att stödja mina resonemang och skapa trovärdighet. Genom att använda Butler som teoretisk utgångspunkt och ett intersektionellt segment, mestadels utifrån de los Reyes och Mulinaris perspektiv, har jag redogjort för de kategorier vilka jag utgått från i genomläsningen av primärmaterial utifrån riktad kvalitativ innehållsanalytisk metod. Jag presenterar och analyserar alltså i denna del resultatet av min studie.

4.1 Normbildning

Det framgår tydligt i metodstödet att målet är att skapa en dialog som främjar ifrågasättandet av normer. Materialet vill visa att alla ska få rätten att skapa sitt eget liv. Genom en övning med påståenden där ungdomarna skall ta ställning sägs det: ”En del personers rättigheter respekteras mer än andra”/ ”Alla har samma möjligheter i livet”/”De som anses vara normala diskrimineras mindre”. Meningarna representerar inte metodstödet ställningstagande utan syftet är att skapa samtal för vilka föreställningar och förväntningar det finns på tjejer och killar. Det råder dock en problematik över meningarna och en känsla över att de missat någonting slår mig, som om de glömmer att ta med hela bilden av rättigheter och diskriminering.

Anledningen till denna känsla är att metodstödet visar tendenser som åsyftar till att det endast går att se normbildningar och diskriminering utifrån en genusordning. Metodstödet tar inte hänsyn till att ungdomarna kan diskrimineras på andra grunder än sitt kön och missar den intersektionella aspekten. Istället konstrueras en jämställdhetsnorm som endast utgår från det binära könssystemet. Andra identiteter tas helt enkelt inte hänsyn till.

Butler visar på problematiken i att normer utgör verkligheten redan innan vi klivit in i den genom att skriva ”jag kan inte vara den jag är utan att stödja mig på normernas socialitet som föregår och överskrider mig”.³⁶ Det går att förena med bilden på multipla identiteter som det intersektionella perspektivet belyser istället för att bara se diskriminering på grunderna av kön. Vidare menar Butler att eftersom den sociala världen finns redan när vi föds, och däri normerna, kan ”jag” inte finnas utan de normerna som redan finns i verkligheten eftersom de bekräftar ”mitt” varande. Alltså måste någon annan bekräfta mig genom redan existerande normer innan jag kan bekräfta mitt varande på egen hand. Således bör denna uppfattning om normer gå att tillämpa på andra kategorier än genus genom att man kan bli bekräftad på fler grunder än sitt kön. Jag menar därför att man måste begrunda att ungdomarna som metodstödet riktar sig till har fler identiteter än sitt kön vilket materialet missar.

Om individer således kan bli bekräftad på fler grunder än sitt kön innebär det att man även kan bli diskriminerad på fler grunder än sitt kön som tidigare nämnts. De relevanta aspekterna av att dessa bekräftelser/diskrimineringar samverkar med varandra vilket synliggörs genom det intersektionella perspektivet. En av metodstödens första övningar handlar om att synliggöra ojämställdhet och normbildningar. Ungdomarna delas in i homogena grupper och får i uppgift att beskriva den motsatta gruppens förväntningar från samhället och sedan tvärt om. Frågorna ställs i syfte att uppmärksamma de förväntningar som finns på ungdomar samt på pojkar och flickor. Svaren skrivs ner på papper och gruppen blir sedan tillfrågade om något av det som står nedskrivet inte kan gillas/krävas/göras av en kille re-

³⁶ Butler, 2006, s. 50.

spektive tjej. Detta ifrågasättande av rådande normer i samhället visar hur metodstödet redan från början önskar att få ungdomarna att reflektera över hur de tänker och varför de tänker i de tankebanorna. Detta gör metodstödet med framgång eftersom det i övningen kan grunda för flera aspekter ur i ett intersektionellt perspektiv som inte bara ämnar belysa stereotypa könsroller.

En fråga som också ställs är ”Vad skulle hända om en tjej eller kille går utanför det som står på pappret?”³⁷ vilket jag tycker visar på en förhoppning om att önska synliggöra ungdomarnas beteende i relation till varandra som enskilda individer snarare än sina könsidentiteter. I den övningen går det också att ta fasta på frågor och svar som kan innehålla intersektionella segment knutet till klass, etnicitet eller sexualitet och i så fall vara latent. Det vill säga att materialet inte uttryckligen uppmuntrar en sådan diskussion men öppnar för samtalet att ledas in på ett sådant spår ifall ungdomarna själva reflekterar över dessa aspekter. Innebördsfunktionen av övningen blir sedermera att uppmärksamma ungdomarnas egen uppfattning om jämställdhet och att arbeta tillsammans för att utveckla den förståelsen.

Mitt intresse för hur en inkluderande bild av jämställdhet ser ut och vad jämställdhet innebär i integrationen av nyanlända leder mig till Butlers uppfattning om att vår känsla av att vara en person är kopplat till begäret efter erkännande. Hon menar att begäret av att vara en person är kopplat till begäret efter erkännande, och att det begäret placerar oss utanför oss själva, i en sfär av sociala normer som vi inte fullt ut väljer, men som ger oss nivå och medel för alla upplevelser av möjlighet att välja som vi har.³⁸ Jag kopplar detta till hur Sveriges sociala normer gör erkännandet av nyanlända och de kan först bli bekräftade när de relateras till den nya kontexten och dess normer. Jag uppmärksammar att normen blir det svenska samhället som försöker lära ut och sortera in de nyanlända i kategoriserande grupper. Resultatet blir att individernas ”kultur” och historia riskerar att kritiseras som något felaktigt och ”utanför normen” som de nyanlända ungdomarna på HVB-hemmen förväntas distansera sig från.

³⁷ Länsstyrelsen Dalarna, 2016, s. 15.

³⁸ Butler, 2006, s. 51.

Utöver ”svenkhets-normen” kopplat till etnicitet tvingas de nyanlända förhålla sig till Sveriges uppfattning av sig själva som genusföregångare. Jag vill fastslå att genus är reglerat av sociala normer. Genus är en social makt som skapar fältet för begripliga subjekt och skapar alltså en könsbinäritet. Jag syftar på att metodstödet (re)producerar ett genussystem som delar upp pojkar och flickor efter specifika könsroller och klassificerar män och kvinnor.³⁹ Det betonas emellertid inte att normer är föränderliga ideal skapade i sin samtid. Normerna omnämns endast som ett visst ”varande” som ämnar skapa en medvetenhet utan att ifrågasätta. Butler menar själv på att det är inte lätt att reducera normer till exemplifieringar då normer i sig själv är (re)producerande genom handlingar vilket visar på en svårighet att verkligen sätta fingret på vad det är för slags normer i samhället – även om man vet att de finns där. Butler tydliggör att normer inte existerar utanför sitt tillämpningsfält. Hon betonar att normerna själva bär ansvaret för att skapa sitt fält av tillämpningar och genom det skapar normerna sig själva i skapandet av sina tillämpningsfält.⁴⁰

Eftersom metodstödet syftar till att arbeta normkritiskt med unga flickor och pojkar med stereotypa uppfattningar om maskulinitet och femininitet går det att ana en medvetenhet om att individer regleras av genus. Således går genus att betrakta som en regulativ norm. Den medvetenheten går dock att dra ytterligare ett steg genom att försöka tydliggöra hur genusreglering fungerar som ett tillstånd av kulturella begripligheter.⁴¹ Här går det också att betrakta hur intersektionella synpunkter kan uttryckas. Genom normer skapas det ojämlikhet vilket tydliggörs genom maktrelationer. Metodstödet undgår exempelvis att belysa hur uppfattningar om etnicitet, klasstillhörighet och sexualitet kan betraktas som markörer som gör skillnad mellan individer. Det går kanske också att se bristen på framhållningen av flera markörer som något positivt. Genom att sortera och göra skillnader på människor bidrar det kanske istället till att cementera uppfattningen om maktpositioner i samhället vilket metodstödet vill undgå.

³⁹ Butler, 2006, s. 65.

⁴⁰ Butler, 2006, s. 68.

⁴¹ Ibid., s.69.

Slutligen går det att se hur normbildning av idéer och regleringar gällande hur individer bör bete sig återfinns i alla delar av mina tematiska kategoriseringar. Därför har jag satt normbildning först. Det sätter stämningen för hela analysen och eftersom uppsatsens syfte bland annat är att undersöka hur normer gör jämställdhet förmedlar det att normer reglerar och skapar en överhängande del av sociala interaktionerna.

4.2 Man – maskulinitet/Kvinna – femininitet

När jag gjorde min kvalitativt riktade innehållsanalys och utgick från temat hur den manliga respektive kvinnliga föreställningen om genus speglas i mitt primärmaterial, i enlighet med mina frågeställningar, framgick det att majoriteten av övningarna verkade utgå från mannen som norm. Även om det finns en medvetenhet i materialet som åsyftar till att ifrågasätta det rådande genussystemet tenderar majoriteten av frågorna att rikta sig till killarna och framställs utifrån deras perspektiv.⁴² Eftersom metodstödet är ett resultat av ett utvecklingsarbete som fördes på tre HVB-hem, varav två av dessa var för ensamkommande ungdomar och det tredje med målgruppen flickor, framstod det som att författarna av materialet ville göra en så inkluderande bild av Sverige som möjligt att de, möjligtvis oavsiktligt, föll in i strukturen att rikta sig till killar. Det ger en antydning av att skaparna av materialet har en uppfattning om killar som mindre jämställda och riktar sig därför in specifikt på dem.

Materialet menar att de är medvetna om skillnader i livsvillkor mellan könen och pekar på att flickor och pojkars situation bör synliggöras och analyseras för att inte en könsblindhet skall fortskrida.⁴³ Materialet försöker exempelvis ifrågasätta vad konceptet ”tjej-och killkvällar” fylls med för aktiviteter. Här synliggörs det att i idén om jämställdhet ryms den maskulina och feminina normen och i ett försök att bryta könsstereotypa uppfattningar önskar de att rekonstruera jämställdhetsnormen. Metodstödet porträt-

⁴² Länsstyrelsen Dalarna, 2016, s. 31.

⁴³ Ibid., s. 5.

terar det väsentliga i hur det råder en könscentraliserad uppfattning i samhället genom belysandet av hur ojämställdhet skapas genom varje vardaglig handling.

Materialet är, till skillnad från Butlers teorier, otroligt konkret och försöker verkligen göra något för att synliggöra hur könsstereotypa skillnader reproduceras i samhället. Uppfattningen är att samtal genererar handlingar och med samtal om unga kvinnor och mäns rättigheter försöker metodstödet uppmärksamma lika villkor för alla. Genom att använda vardagssituationer konstruerar metodstödet jämställdhetsnormen med syftet att eliminera orättvisor mellan grupperna. Jag kan urskilja att det finns en vilja om att lyfta ungdomarna till att bli sina egna personer och att det råder ett individualistiskt synsätt – vilket kan bedömas som både positivt och negativt beroende på omständigheterna. Detta kommer jag emellertid inte utveckla mer förutom att det är intressant att undersöka hur ett individualistiskt synsätt önskar främja jämställdhet.

Det som är relevant att belysa är hur fokus i primärmaterialet ligger på att reflektera över kön och genus och inom detta tema är fokuspunkten villkor och rättvisa. Så om nu fokus är att reflektera över rättvisan mellan könen – hur blir det då om man leker med tanken om att våra könsidentiteter är helt och hållet konstruerade vilket Butler utforskar. Går det att utmana tanken om att genus inte är en absolut objektiv sanning. Det är en tyst överenskommelse rättfärdigat av kollektivet. I och med den uppfattningen som ifrågasätter tanken om fasta köns kategorier belyser Butler att ett ständigt agerande i enlighet med de satta normerna för genus är just det som skapar idén om genus.⁴⁴ Materialet gör emellertid ingen reflektion av detta utan perspektivet som tillämpas i materialet är grundat i den rådande könsordningen i samhället. Ambitionen är att arbeta med att förändra den könsordningen så att alla individer skall få samma förutsättningar. Jag skulle nästan kunna hävda att metodstödet har tecken av Butlers teorier i sig eftersom det ifrågasätter förhållandet mellan könen, om än bara det binära, och lägger stor vikt i att betona just maktförhållandet som råder mellan könen.

Makt och inflytande är två viktiga aspekter när det talas om att synliggöra hierarkiska

⁴⁴ Butler, Judith, *Gender trouble: feminism and the subversion of identity*, Routledge, New York, 1990, s.178.

könsstrukturer vilket problematiseras i mitt primärmaterial. Realiteten är att flickor många gånger tendera att osynliggöras eller framställas på ett sådant sätt att deras handlingskraft förnekas. Detta försöker metodstödet lyfta genom att uppmana personalen på HVB-hemmen att reflektera över hur flickors rätt att bestämma ser ut, och vad de får bestämma om. Här går det emellertid att ana hur framställningen av den ”ojämställda invandraren” tar sig i uttryck genom att tjejernas situation i Sverige förefaller som en omvälvande skillnad från hur det eventuellt var i hemlandet.⁴⁵ Det fastslås ett antagande och en uppfattning om olikhet snarare än likhet och det beskrivs nästintill som en kulturkrock ifråga om att ta av sig slöjan, ta mat först och lära sig att cykla.⁴⁶

Möjligtvis ser den verkliga situationen ut så vilket jag inte är i en position att uttala mig om. Det jag istället kan problematisera är hur ”invandrar tjejer” nästintill positioneras emot bilden av de ”svenska tjejerna”. Det skapas i och med det en bild av hur nyanlända tjejer faller offer för förtryckande maktstrukturer i sitt hemland fastän så kanske inte alls är fallet. Följaktligen riskerar det att spä på bilden av den ”ojämställda invandraren” utan att problematisera hur det skapar en dikotomi där Sverige förmedlar en fostrande dimension i att förbättra ”invandrantjejeers” villkor och därigenom även underlätta deras övergång från ett liv som ”förtryckt invandrantjeje” till ett liv som ”jämställd (svensk) flicka”.⁴⁷

Vidare presenteras den maskulina normen i metodstödet genom att problematisera hur killar är överrepresenterade i våldshandlingar men att alla killar inte utövar våld. Det råder en sanning om att killar och män är överrepresenterade i samhället gällande våldsutövningar.⁴⁸ I primärmaterialen görs det försök att synliggöra den normativa uppfattningen om att män skall betraktas som tuffa och hårda. Genom att killarna sammanförs med en problematisk manlighet riskeras det att mannen ständigt framförs som enbart ett problem. Maskulinitet skall inte betraktas som en fast och determinerande kategori vil-

⁴⁵ Länsstyrelsen Dalarna, 2016, s.17.

⁴⁶ Gruber Sabine, *Skolan gör skillnad – etnicitet och institutionell praktik*, Linköpings universitet, UniTryck, Linköping, 2007, s. 183.

⁴⁷ Gruber, 2007, s. 186.

⁴⁸ Länsstyrelsen Dalarna, 2016, s. 35.

ket metodstödet visar insikt om.⁴⁹ Det jag dock inte finner är en medvetenhet i att studera olika slag av maktordningar och kategorier som sammanfaller med bilden av maskulinitet. Jag tycker att metodstödet belyser en relevant aspekt av vad det råder för normbild av vem som begår övergrepp mot vem. Detta öppnar upp för samtal om vad våld är och mot vem det brukas. Det finns flera aspekter av våld och genom att reflektera över ämnet börjar ungdomarna även fundera över sina egna förväntningar på hur en kille/man skall vara.

Det kan betraktas som tvivelaktigt att med överhängande majoritet diskutera nödvändigheten att förändra normer och värderingar gällande makt och våld utifrån ett manligt perspektiv när syftet med metodstödet är aktivt arbeta med jämställdhet. Möjligtvis finns det istället risk för att det uppkommer en motsatt effekt av ett konstruerande av jämställdhetsnormen som syftar till att killarna försöker kompensera sin uppfattade statusförlust. Darvishpour synliggör detta genom att poängtera vikten av ett intersektionellt perspektiv för förståelsen hur män med främst utomeuropeisk bakgrund upplever en statusförlust efter ankomsten till Sverige.⁵⁰ Det finns dock ytterligare aspekter över hur maktförskjutningar kan uppstå i könsrelationer som exempelvis diskriminering på grund av en annan än ”svensk etnicitet” samt den klassaspekten. Dessutom betonar Darvishpour att ”[en] poäng med intersektionellt perspektiv är att det ifrågasätter andrafiering av människor med utländsk härkomst”.⁵¹ Detta går att härleda till min frågeställning gällande hur idén om den ”ojämställda invandraren” görs i texten.

Genom samtal med gruppen ska ungdomarna reflektera kring hur maskulina och feminina normer ser ut, vad det finns för förväntningar på dem och hur ungdomarna interagerar med varandra. Utifrån uppfattningen om att ifrågasätta könets centralisering går det att undersöka flera samband av maktrelationer.⁵² Metodstödet ger en förklaringsmodell till genussystemet som hänvisar till hur det råder en hierarki där mannen är normen samt ett isärhållande av män och kvinnor. Det konstrueras alltså i primärmaterialet en jämställdhetsnorm som utgår från könets

⁴⁹ Länsstyrelsen Dalarna, 2016, s. 33-36.

⁵⁰ Darvishpour, 2014, s. 10.

⁵¹ Ibid., s. 11.

⁵² De los Reyes & Mulinari, 2005, s. 45.

centralisering i enlighet med min frågeställning angående hur jämställdhetsnormen konstrueras i materialet. Det saknas en insikt kring och en förståelse till andra sociala relationer än könsrelationer. Det är emellertid otroligt relevant att synliggöra hur specifika drag av etnicitet, klass och kön sammanfaller beroende på situation och att dessa maktförhållanden inte är statiska. Jag tycker metodstödet därför har anledning att blanda in hur en intersektionell analys av maktförhållanden i tid och rum förhåller sig olika beroende på tillfälle.

På vissa ställen i metodstödet står det att personalen ska dela in gruppen i köns-homogenagrupper. Min fråga är dock vad det sänder för signaler. Givetvis beror det som alltid på hur gruppen är utformad och att det möjligtvis råder maktförhållanden som spelar in i gruppens utformning. Det riktas emellertid kritik mot att dela in tjejer och killar i olika grupper eftersom det kan riskera att förstärka stereotypa uppfattningar om könsrollerna snarare än att ifrågasätta dem.⁵³ Metodstödet har sannolikt gjort en bedömning som förespråkar könshomogena grupper i utvalda fall och bedömt det som nödvändigt i situationen. Jag hade dock velat se en förklaring till beslutet eftersom det istället tenderar att uttrycka skillnader istället för likheter mellan pojkar och flickor. Risken är att de fortsätter socialiseras in i en roll även om metodstödet konkretiserar och försöker betona att alla, både pojkar som flickor, skall inneha samma förutsättningar. Genus konstrueras genom en socialiserings process med andra, både i metodstödet utbildning och vardagliga situationer som illustreras i materialet. Detta baseras på en heterosexuell tolkningsram, den heterosexuella matrisen, som jag förtydligar nedan.

4.3 Heteronormativitet

I mitt material ser jag hur vissa övningar ämnat för ungdomarna ger ett latent stöd för hur heterosexualiteten betraktas som en hegemonisk föreställning av relationer. Genom exemplet nedan med övningen fyrahörn från kapitel 4 rörande det obetalda hem- och

⁵³ Olsson, Hans, *Metoder i Sexualundervisningen*, Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU), 2010, s. 6.

omsorgsarbetet tydliggör jag mitt resonemang. Frågan lyder *Varför stannar kvinnor oftast hemma med barnen?* Och ungdomarna från HVB-hemmen som medverkar uppmuntras ta ställning till frågeställningarna:

- *Det är mest naturligt*
- *Män vill inte ta hand om barn*
- *Männen måste arbeta och tjänar mer därför är det mest lönsamt*
- *Öppet hörn*

Denna övning visar på tydlig heteronormativitet. Jämställdhetsnormen i metodstödet konstrueras utifrån ett heterosexuellt förhållande mellan könen och jämställdhet i integrationen av nyanlända grundar sig i en uppfattning om att den ”ojämställda invandran” inte hjälper till i hemmet eller med barnen.

Butler pekar som tidigare nämnts att genus är en regulativ norm men hävdar också att det är en norm som skapas som stöd för andra slags regleringar. Sexuell begränsning är en slags reglering men det är högst väsentligt att särskilja genus från sexualitet. Det är viktigt att tydliggöra hur genus inte säger något om ens sexuella praktik och vice versa.⁵⁴ Den uppfattningen har dock helt undgått av metodstödet vilket går att uttyda från övningen exemplifierad ovan. Övningen visar på att det är män och kvinnor som får barn i en heterosexuell relation. Genom att koppla samman genus med sexualitet fortskrider den förbestämda hegemoniska heterosexualiteten i samhället.

I metodstödet finns det latent stöd för bilden av heterosexuellt äktenskap. Det står att varje människa skall ha rätt att välja att gifta sig med vem man vill och i metodstödet exemplifieras det även genom att skriva ut en förenklad version av FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Samtliga övningar i boken anspelar dock på den heterosexuella relationen och genom att helt förbigå realiteten att det finns flera former av relationen stänger metodstödet dörren för att ens börja tänka i de banorna.

I boken *Om Sverige* som ämnar vara utbildningsmaterial för nyanlända behandlas temat helt tvärtom. Där uttrycks manifesta stöd för allas rättighet att uttrycka sin sexualitet

⁵⁴ Butler, 2006, s. 70.

och ingå äktenskap.⁵⁵ En kort mening förklarar att om någon illa behandlas på grund av sexuell läggning, eller på annat sätt utmanar normer, är det diskriminering. Givetvis är det relevant att ta upp då det uttrycker att så kan vara fallet för individer utanför normen.

Innebördsfunktionen är dock att det konstruerar en bild av Sverige där alla är välkomna utan att problematisera det. I verkligheten spär det på bilden av att den ”ojämställda invandraren” som är trångsynt och traditionell. Den interpersonella funktionen blir följaktligen att materialet riskerar att bli en förolämpning när det tals upp hos individer i samhällsorientering. Detta eftersom materialet framställer ifrågasättandet av heteronormativitet som något självklart, att alla givetvis skall få älska vem de vill och möjligtvis har kursdeltagarna i samhällsorienteringen också tänkt så men det kanske kommit från ett land där den tanken inte varit lika given. Det ger också en antydning om uppfattningen om den ”ojämställda invandraren” som idkar tvångsäktenskap och gifter bort sina barn.⁵⁶

Det kan argumenteras att metodstödet kan inspireras av boken *Om Sverige* för att belysa hur alla har rätt att leva med vilken partner de vill oavsett kön. Jag är medveten om att det kan uppstå konflikter i att diskutera frågor kring kön, relationer och sexualitet i relation till tidigare värderingar som återfinns hos somliga nyanlända ungdomar. Det är också denna positionering som bör ifrågasättas eller åtminstone synliggöras. Genom att metodstödet undgår att synliggöra hur sexualitet spelar in i skapandet av normativa könsuppfattningar blir det problematiskt när ett av metodstödet syften faktiskt är att öka kunskapen om jämställdhet och mänskliga rättigheter.⁵⁷

Slutligen nämns det exempelvis nästintill okommenterat hur synen på normer och sexualitet i Sverige ser ut. Det synliggörs till viss del att den heterosexuella normen är strak i samhället och att det råder en manlig och kvinnlig könsordning. Könsidentitet uppmärksammas även och innebörden förklaras som att könsidentitet inte är kopplat till vilket

⁵⁵ Göteborgs stad, 2015, s. 118.

⁵⁶ Länsstyrelsen Dalarna, 2016, s. 38.

⁵⁷ Länsstyrelsen Dalarna, 2016, s. 6.

kön man har utan till vilket kön man känner att man tillhör samt att ”alla har rätt att uttrycka sin könsidentitet som de vill”.⁵⁸ Verkligheten ser dock inte ut så, det problematiseras överhuvudtaget inte att många i stor utsträckning begränsar sig själva för att undvika diskriminering.⁵⁹ Framställningen i boken ger därför en till viss del missvisande bild av Sverige och föreställningen missar att skilja på ambition och verklighet.

4.4 Jämställdhet

Det genomgående temat i metodstödet är ifrågasättandet av rådande normer i förhållande till jämställdhet. Materialet bär med sig hur jämställdhet skall beröra alla delar av övningarna och samtalen. Det är intressant att undersöka vilka frågor som ställs till ledarna och ungdomarna som ämnar delta i utbildningen. Genom värderingsövningarna måste deltagarna själva ifrågasätta sina mönster och fråga vad jämställdhet betyder för den egna personen, vad innebär ordet i sig och vad läggs det för värderingar i ordet. Innebördsfunktionen i texten blir att jämställdhet är ett begrepp som är öppet för tolkning. Jämställdhet är ett begrepp som tenderar att fyllas med olika innebörd i olika kontexter och beroende på ”vem” som åsyftas.⁶⁰

I primärmaterialen åsyftas jämställdhet främst till individer utanför den svenska normen. Det är nästintill en institutionaliserad form av kunskapsproduktion där kopplingen mellan innehållet och producenten visar på en kunskapsauktoritet vilket befäster Sveriges självbild som jämställdhetsföregångare som skall utbilda ”ojämställda invandrare”. Det konstrueras en jämställdhetsbild som deltagarna i metodstödet ämnar uppnå och således vill jag påstå att materialet till viss del konstruerar ungdomarnas etniska identiteter utifrån idéer om svenska jämställdhetsnormer. Genom att jämställdhet genomgående framställs som något gott, bortsett

⁵⁸ Göteborgs stad, 2015, s. 118.

⁵⁹ *Diskrimineringsombudsmannen*, 2010, s. 29.

⁶⁰ Larsson, 2015, s. 254.

från några få undantag, problematiserar metodstödet inte heller de krav och förväntningar som ställs på ungdomarna kopplat till jämställdhet.

Metodstödet riktar sig som tidigare nämnt till ensamkommande ungdomar på HVB-hem för att de skall jämställdhetsintegreras i samhället vilket är en del av regeringens jämställdhetspolitik. Jämställdheten framställs som det mest väsentliga i materialet men kanske är det problematiskt att åsyfta till att det endast ska handla om jämställdhet mellan kvinnor och män, samt lika värde och respekt för mänskliga rättigheter, när en utsatt grupp som ensamkommande ungdomar troligtvis behöver jämlikhet. Alltså rättvisa mellan alla grupper i samhället och allas lika värde. Det som saknas i metodstödet är ett bredare perspektiv som belyser hur etnicitet, kön, klass och sexualitet samspelar. I materialet konstrueras emellertid en jämställdhetsnorm som inte räknar in de faktorerna även om det är nödvändigt för att skapa ett inkluderande samhälle.

Genom att missa det intersektionella perspektivet kan det bidra till attityden till jämställdhet endast ses som en separat del av det svenska samhället utan anknytning till andra maktspekter som väger in. De los Reyes och Mulinari poängterar att intersektionella analyser inte alltid innebär att alla maktrelationer har lika stor betydelse för analysen. Det handlar om att välja ut relevanta kategorier och motivera dessa i förhållande till kontexten.⁶¹ Jag vill därför påstå att materialet ger uttryck för ett synsätt som inte synliggör att det råder andra maktbalanser som behöver sammanvävas med genusstrukturer i just denna kontext. Det är nämligen väsentligt att studera samverkan mellan olika former och kategorier av diskriminering, marginalisering och ojämlikt baserat på maktrelationer. Intersektionalitet ger ett mer nyanserat och mångfacetterat perspektiv för att studera förändringar av könsroller, maskulinitet och jämställdhet som relateras till etnicitet och invandring.

Latent förespråkas det en kulturell anpassning, från de ”andras kultur” till den ”svenska kulturen” för att öka jämställdheten. I metodstödet finns det ett avsnitt

⁶¹ Darvishpour, 2014, s. 27.

som berör hedersrelaterat våld och i en övning med påståenden där ungdomarna skall ta ställning sägs det ”Det är värre för en tjej att ha dåligt rykte, än för en kille”/ ”En man utan heder är inte värd respekt”/ ”En tjej som får dåligt rykte får skylla sig själv”. Frågan jag ställer mig är dock om inte dessa frågor likaväl hade passat i ett annat kapitel – kanske alla kapitel? Den kollektiva kontrollen över tjejers sexualitet tar olika uttryck och förekommer på fler ställen än i så kallade hederskulturer. Det är problematiskt att avgöra vilken kontroll över kvinnors sexualitet som kan knytas till hederskulturer till skillnad från andra former av mäns kontroll över kvinnors sexualitet.⁶² Det går i avsnittet om hedersrelaterat våld att antyda en kulturbetingad uppfattning om vad våld innebär utan att ge någon djupare förståelse av innebörden. Givetvis tycker jag att hedersrelaterat våld är viktig att belysa men det är ett komplext och problematiskt fält som innebär olika för olika individer beroende på familj, status och bakgrund. Boken *Om Sverige* synliggör också våld som handlar om heder och problematiserar det bra genom att understryka att våld inom familjen och våld mot kvinnor finns i alla länder och i alla kulturer. Våld som handlar om heder är våld mot någon som bryter mot familjens eller släktens normer och traditioner man vill bevara.⁶³

Det jag vill problematisera med hur hedersrelaterat våld omnämns är att det till största del görs utanför sin kontext. Jag menar att de nyanlända ses som i behov av särskilda instanser eftersom de betraktas som bärare av traditionella kulturer med en annan (osvensk) syn på kön. Det spär på föreställningen om att utländska kulturer är ojämsställda vilket Darvishpour utvecklar genom att det i svensk jämställdhetsdiskurs skapas en legitimerande kritik av invandrargrupper genom att betona att de inte är jämställda. Han menar vidare på att konstruktionen av ”invandrarmän” som andra män bidrar till en diskurs som delar upp invånare i Sverige efter de som tillhör den svenska jämställda samhörigheten och de som inte gör det, det vill säga invandrarna.⁶⁴ Detta visar hur Sveriges självbild skapas ge-

⁶² Darvishpour, Mehrdad i Hansson, Merike & Hansson, Merike, *Perspektiv på manlighet och heder*, 1. uppl., Gothia, Stockholm, 2010, s. 22.

⁶³ Göteborgs stad, 2015, s. 124.

⁶⁴ Darvishpour, 2014, s. 5.

nom att urskilja en motsats till den svenska jämställda, det vill säga den ”ojämställda invandraren” samt riskerar det att konstruera att mäns maktutövning som något icke-svenskt vilket försvårar diskussionen om strukturell könsakt.⁶⁵

Vidare bör det exemplifieras att boken *Om Sverige* presenterar en nästan utopisk bild av jämställdhet och jämlikhet i Sverige. Det obetalda hem- och omsorgsarbete och synen på föräldraledighet problematiseras knappt. Att kvinnor arbetar mer än män i hemmet synliggörs, men ifrågasätts inte.⁶⁶ Istället belyser boken endast de positiva aspekterna som att regeringen bestämt att det ska finnas en bonus för hushåll där föräldrar som delar lika på föräldraledigheten kan ansöka om extra bidrag för det, för att få fler män att vara hemma med barnen. Jag skulle vilja hävda att den ekonomiska aspekten flyttar fokus från att det handlar om maktstrukturer, det bakomliggande problemet till varför fler kvinnor än män är hemma med barnen. Jag vill hävda att det mycket väl kan finnas positiva aspekter i delad föräldraledighet men jag vill också ifrågasätta varför gruppen nyanlända skall göra det när det inte krävs av svenskar. Uppfattningen om den ”ojämställda invandraren” görs i relation till svensken som ”förväntas” ha kunskap om jämställdhet.⁶⁷ Den uppfattningen bidrar i sin tur till ett latent stöd för föreställningen om Sverige som synonymt med jämställdhet.

4.5 Sammanfattning

Jag har visat på hur mina utvalda material främjar att utveckla nyanlända ungdomarnas förmåga att samtala om normativa uppfattningar om könsroller och jämställdhet. Det förefaller dock problematiskt utifrån mitt queerperspektiv att endast utgå från ett binärt könssystem och problematiskt att det intersektionella perspektivet saknas. Det kan emellertid finnas latent stöd för hur klass, etnicitet, sexuali-

⁶⁵ Larsson, 2015, s. 279.

⁶⁶ Göteborgs stad, 2015, s 116.

⁶⁷ Larsson, 2015, s. 254

tet och andra faktorer uppkommer i samtalen som kommer från värderingsövningarna i metodstödet för jämställdhetsintegrering på HVB-hem. Samtalen ungdomarna emellan och samtalen med personalen visas inte i materialet som endast ämnar vara en mall och således kan ses som en interpersonell funktion för att påverkar deltagarna att aktivt utveckla materialet till att beröra intersektionella beståndsdelar.

Sedan har jag utifrån Butlers heterosexuella matris försökt problematisera hur metodstödet endast uttrycker latent eller manifesta stöd för heterosexuella förhållanden utan att synliggöra andra sexuella läggningar överhuvudtaget. Samtidigt har sekundärmaterialet försökt spegla en bredare bild av sexualitet utan att visa på den sexuella begränsningen som råder för icke-heterosexuella förhållanden. Detta är en del av att anamma ett intersektionellt perspektiv som önskar att synliggöra maktstrukturer i samhället där sexualitet spelar en väsentlig roll.

Slutligen vill jag tillägga att det är genom ett bristande intersektionellt perspektiv idén om den ”ojämställda invandraren” görs eftersom det inte reflekteras över hur andra faktorer än kön hjälper göra en individ. Jämställdhet har speglat hela arbetsgång och är även metodstödet ändamål. Det finns dock segment i materialet som tyder på att nyanlända tilldelas en viss roll innan de fått chansen att ”presentera” sig utan placeras direkt in i ett fack som ojämställda vilket skapar en bild av svenskar som jämställda.

5 Diskussion

Det har varit intressant att undersöka hur normbildningar framställs genom skapandet av Sveriges självbild i sammanhang som syftar till jämställdhetsintegration av nyanlända. Genom att belysa mitt material utifrån ett queerteoretiskt och intersektionellt perspektiv med hjälp av mina frågeställningar och i samarbete med en riktad kvalitativ innehållsanalys har jag synliggjort hur jämställdhet framställs och blir en del i Sveriges självbild. Det är nu dags att distansera mig från teori och metod genom att utveckla vad jag har gjort i och med detta arbete. Därför skall jag fritt spekulera, diskutera och hoppas klargöra vad jag menat och gjort i analysen.

Metodstödet försöker förmedla en bild av Sverige till ungdomarna som ska representera modernitet, individualitet, sexuell frigörelse och jämställdhet. Jag har visat på en problematik som innebär att den uppfattning skaparna av metodstödet har av de nyanlända är att de är mindre jämställda än ”svenskarna” och ensamt bärare av patriarkala strukturer. Det är i marginaliserade grupper den patriarkala attityden tenderar att föröka sig i och därför krävs det insatser som minskar klyftorna; alltifrån köns-, etnicitet- och klassklyftorna. Metodstödet i jämställdhetsintegrering är därför ett steg i rätt riktning. Genom den försöker fördomar, generaliseringar och stigmatiseringen av både genus och nyanlända ifrågasättas. Det skapas en diskussion och en dialog som förhoppningsvis ungdomarna bär med sig i sitt vardagliga liv. Jag är alltså inte kritisk till metodstödet i sig, vilket det ibland kan tolkas som i texten, jag anser snarare att det i grunden är ett utvecklingsarbete som ämnar skapa ett bra samhälle för alla individer. Förhoppningsvis kommer metodstödet utvidgas till att innehålla flera perspektiv och det är genom att göra analyser av tillvägagångssätt man synliggöra de dolda mekanismer som ger upphov till ojämställdheten, exempelvis hur sådant som förefaller könsneutralt kan få snedfördelade konsekvenser eller hur dubbeldiskriminering kan förekomma på grunder av kön och etnicitet.

Att förklara hur det ”fungerar” i Sverige är en svår uppgift och svenskhet är inget homogent och stabilt. Kulturer är inte enhetliga utan föränderliga. Det är också därför synen på andra kulturer som patriarkala bör betraktas med försiktighet eftersom konstruerandet av icke-svenska, utom europeiska-kulturer, heller inte är homogena men det saknas en betoning på att de har förändringspotential. Att ungdomarna på HVB-hemmen förväntas reflektera och eventuellt förändra sitt beteende kan bidra till att metodstödet inte endast informerar om det som identifieras som svenska värden utan att det också konstruerar bilden av svenskhet. Det blir en förändring mot att bli ”svensk och jämställd” vilket jag kan tycka är trångsynt eftersom ”svensk” i sammanhanget blir synonymt med att vara jämställd.

Sedan vill jag koppla tillbaka till kapitel 5 i boken *Om Sverige* som presenterar en öppenhet inför ungdomars kärlek, relationer och sexualitet.⁶⁸ Det presenteras att den svenska skolan undervisar i sex-och samlevnad vilket främst handlar om hur man ”lever i en respektfull, jämlik och kärleksfull relation med en annan människa”.⁶⁹ Detta är emellertid inget jag känner igen från min egen skoltid. Möjligtvis ser det annorlunda ut nu men jag vill hävda att den utbildningen de nyanlända från i metodstödet från Länsstyrelsen Dalarna är otroligt mycket bättre än den utbildningen jag fick under min skolorperiod i frågor gällande jämställdhet och könsroller. Mina personliga erfarenheter kanske inte väger tungt i frågan men det är intressant att belysa hur Sverige ser sig själva som ett av världens mest jämställda länder och ska utbilda nyanlända i dessa frågor men ser inte att den bild de målar upp är krackelerad. Det bidrar istället till att spä på uppfattningen om den ”ojämställda invandraren” vilket ter sig problematiskt när inte ens ”vi” känner igen den bilden Sverige vill förmedla.

Det kan betraktas problematiskt att inte poängtera hur realiteten faktiskt ser ut. Följaktligen bör det kommenteras hur metodstödet belyser att Sverige har saker kvar att jobba med rörande jämställdheten och jag tycker att det bästa alternativet kanske är att jämställdhetsintegrera svenska skolan i sin helhet. Att institutionalisera jämställdhet till att inte bli ett komplement i verksamheterna utan genomsyra dem från alla håll och kanter.

⁶⁸ Göteborgs stad, 2015, s 136.

⁶⁹ Ibid., s. 142.

Jag tror nämligen att integration och ökad delaktighet absolut är en förutsättning för jämställdhet, vare sig det gäller för nyanlända ungdomar eller ”etniskt svenska”. Jag håller med påståendet att de föreställningar som knyts till kön och kultur och de handlingar och resonemang som de mynnar ut i aldrig kan frikopplas från det sociala sammanhang i vilket det görs. Det innebär alltså att det sociala sammanhangets betydelse för hur normer (re)produceras och värderas måste kontextualiseras. Institutioner i form av skolan och HVB-hem är således plattformar med stor spridning av värderingar vilket måste förvaltas än mer för att nå upp till den självbild Sverige önskar förmedla.

Sedan tror jag vi måste använda ett dubbelt spår i politiken som delvist arbetar med jämställdhetsintegration för nyanlända men samtidigt arbetar med att införliva jämställdhetsutveckling på alla delar av samhället. Det skulle även innebära att kritiskt granska den undervisning nyanlända får samt reflektera över vilka tankar och föreställningar som önskas förmedla samt om det är möjligt att kräva det av någon annan om det inte efterföljs själv. För om normer inte ifrågasätts och förändras i samhällets alla delar riskerar eventuellt uppfattningar och försök att utbilda i normer värderas som mindre värdefullt. Jag tror att även om det finns en vilja att förändra samhället går det inte tillräckligt snabbt. När ungdomarna som fått utbildningen kommer ut i samhället där normer inte ifrågasätts finns det möjligtvis ingen vilja för dem heller att förändra de gamla normerna och faller istället in i de normer som faktiskt råder i samhället utan att ifrågasätta den. Således behövs jämställdhetsutveckling integreras i alla delar av samhället och sluta betraktas som en sakfråga.

Slutligen tror jag det är viktigt att förstå hur maktordningar upprätthålls i samhället. Jag vill definitivt inte hävda att jag har svaret på hur man bryter dem, utan det jag har är kunskapen om att de finns och att de bör ifrågasättas och diskuteras. Det är därför avgörande att engagera både flickor och pojkar ”från början” i skapandet av ett inkluderande samhälle och få dem att vara med och skapa förändringen av stereotypa uppfattningar om människor överlag. Jag tror nämligen det är genom sådana insikter, möjligheten att känna sig fria och låta andra vara fria uppstår.

Jag vill avrunda med tanken om att det inte bara är jämställdhetsintegration som behövs utan jämlikhetsintegration bör även föras på tal. Det är för smalt att prata om jämställdhet som det ser ut nu. Vi måste ta den intersektionella analysen till nästa nivå genom att

inte bara se en jämlikhet mellan könen utan även se jämlikhet mellan grupper och individer utifrån faktorer som sexualitet, etnicitet, klass, ålder och så vidare. Detta ger oss möjligheten att begrunda hur de inverkar varandra. Jag anser alltså att det behövs en jämlik jämställdhetsintegration.

6 Referenser

Primärmaterial:

Metodstöd för jämställdhetsintegrering: hem för vård eller boende, Länsstyrelsen Dalarna, Falun, 2016

Om Sverige: samhällsorientering på svenska, [Ny, rev. utg.], Göteborgs stad, Göteborg, 2015

Litteratur:

Anthias, Floya & Pajnik, Mojca (red.), *Contesting integration, engendering migration: theory and practice*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, Hampshire, 2014

Bergström, Göran & Boréus, Kristina, *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*, Studentlitteratur, Lund, 2000

Brunnberg, Elinor, Borg, Rose-Marie & Fridström, Camilla, *Ensamkommande barn: en forskningsöversikt*, 1. uppl., Studentlitteratur, Malmö, 2011

Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder*, 1. uppl., Liber ekonomi, Malmö, 2002

Butler, Judith, *Gender trouble: feminism and the subversion of identity*, Routledge, New York, 1990

Butler, Judith, *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*, Daidalos, Göteborg, 2007

Butler, Judith, *Genus ogjort: kropp, begär och möjlig existens*, Norstedts akademiska förlag, Stockholm, 2006

Darvishpour, Mehrdad & Lahdenperä, Pirjo, *Honour-related problems in school contexts in Sweden: theoretical perspective and prevention*, Mälardalen University, Västerås, 2014

Darvishpour, Mehrdad, *Jämställdhet, etnicitet och "andra män" - ett intersektionellt perspektiv på förändringar av maskulinitet efter migration*, Män och jämställdhet: betänkande, Utredningen om män och jämställdhet, Fritzes, Stockholm, 2014

De los Reyes, Paulina & Mulinari, Diana, *Intersektionalitet: kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2005

Gruber, Sabine, *Skolan gör skillnad: etnicitet och institutionell praktik*, Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier, Linköpings universitet, Diss. Linköping: Linköpings universitet, 2007, Norrköping, 2007

Hammarén, Nils, *Förorten i huvudet: unga män om kön och sexualitet i det nya Sverige*, Atlas, Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2008, Stockholm, 2008

Hansson, Merike & Hansson, Merike, *Perspektiv på manlighet och heder*, 1. uppl., Got-hia, Stockholm, 2010

Hsieh, Hsiu-Fang & Shannon, Sarah E., *Three Approaches to Qualitative Content Analysis*, Qualitative Health Research, Vol. 15 No. 9, 2005, pp. 1277-1288.

Johansson, Thomas, *Det första könet?: mansforskning som reflexivt projekt*, Studentlitteratur, Lund, 2000

Larsson, Jennie K., *Integrationen och arbetets marknad: hur jämställdhet, arbete och annat "svenskt" görs av arbetsförmedlare och privata aktörer*, Atlas Akademi, Diss. Linköping: Linköpings universitet, 2015, Stockholm, 2015

Malmsten, Jenny, *Unaccompanied children living in transitional houses – voices from Sweden*, International Journal of Migration, Health and Social Care, Vol. 10 Iss: 1, pp.18 – 35, 2014

Övriga källor:

Brunnberg, Elinor & Darvishpour, Mehrdad, *Från Afghanistan till Sverige som ensamkommande barn*, Västerås: Mälardalens Högskola, 29 februari 2016, [åtkomst 2016-05-12] <https://www.mdh.se/polopoly_fs/1.86468!/Menu/general/column-content/attachment/MDH_Ensamkommande%20barn.pdf>

Olsson, Hans, *Metoder i Sexualundervisningen*, Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU), 2010, [åtkomst 2016-05-24] <<http://www.rfsu.se/Bildbank/Dokument/Method-Handledning/Metoder-RFSU-2010.pdf?epslanguage=sv>>

Sverige, Diskrimineringsombudsmannen, *Upplevelser av diskriminering: en sammanfattande rapport samt analys baserat på en kvalitativ undersökning om upplevd diskriminering*, Tryck Danagårds Grafiska, Ödeshög, 2010

The Global Gender Gap Report 2015

<<http://www3.weforum.org/docs/GGGR2015/cover.pdf>>